

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 22 | 2009

Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön hallinnan ja siihen liittyvien tehtävien hoidon siirtäminen Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle

Markku Ollila, Visa Niittyniemi, Tanja Dubrovin ja Máximo Faehnle

Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön hallinnan ja siihen liittyvien tehtävien hoidon siirtäminen Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle

**Markku Ollila, Visa Niittyniemi, Tanja Dubrovin ja
Máximo Faehnle**

Helsinki 2009

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS

S Y K E

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 22 | 2009
Suomen ympäristökeskus
Asiantuntijapalveluosasto

Taitto: Pirjo Lehtovaara
Kansikuva: Imatran kaupunginmuseo, Paul Jyllinvuoren kokoelma

Julkaisu on saatavana vain internetistä:
www.ymparisto.fi/julkaisut

ISBN 978-952-11-3596-5 (PDF)
ISSN 1796-1726 (verkkoj.)

SISÄLLYS

1 Johdanto	5
2 Saimaan juokсутusten hoitamisen perusteet	6
2.1 Suomen ja Venäjän välinen rajavesistösojimus	6
2.2 Saimaan ja Vuoksen juokсутussääntöä koskeva valtiosopimus	6
2.3 Saimaan ja Vuoksen juokсутussääntö.....	6
2.4 Tainionkosken ja Imatran voimalaitosten lupapäätökset.....	8
2.5 Saimaannorppastrategia	8
2.6 Juokсутusten toimeenpanon valvonta ja vaikutusten arviointi.....	9
3 Saimaan juokсутusten toimeenpanon tehtävien jakautuminen	10
3.1 Suomalais-venäläinen rajavesistöjen käyttökomissio	10
3.2 Maa- ja metsätalousministeriö.....	10
3.3 Suomen ympäristökeskus	11
3.4 KAS, ESA, PKA, PSA.....	11
3.5 Fortum Oyj.....	12
4 Saimaan juokсутusasioita hoitavat henkilöt, heidän tehtäväkuvansa ja tehtävien hoitoon käytettävä työpanos	13
4.1 Maa- ja metsätalousministeriö.....	13
4.2 Suomen ympäristökeskus	13
4.21 SYKEN henkilöiden tehtävät.....	13
4.22 Eläkkeelle siirtymisten vaikutukset tehtävien hoitoon SYKEssä.....	16
4.3 Kaakkois-Suomen alueellinen ympäristökeskus	16
4.4 Muut Vuoksen vesistöalueen alueelliset ympäristökeskukset.....	17
5 Mahdollisuudet tehtävien hoidon siirtämiselle KAS:iin	18
6 Ehdotus tehtävien siirtämiseksi ja sen aikatauluksi	19
6.1 Juokсутussäännön operatiivisten tehtävien siirto KAS:lle siirtymäkaudella 2009–2010	19
6.11 KAS:n tehtävät.....	19
6.12 MMM:lle jäävät tehtävät	20
6.13 SYKELLE jäävät tehtävät	20
6.2 Juokсутussäännön hallinnan siirtäminen KAS:lle	20
6.21 KAS:n tehtävät	20
6.22 MMM:lle jäävät tehtävät.....	21
6.23 SYKELLE jäävät tehtävät	21
6.3 Siirron edellyttämät toimenpiteet ja aikataulu	21
7 Ehdotus tiivistettynä	23

Kuvailulehti	24
Presentationsblad	25
Documentation page	26

1 Johdanto

Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön voimaantulo vuonna 1991 merkitsi tärkeää edistysaskelta Saimaan tulvien ja kuivuuden torjunnassa. Säännöllä sovittiin Suomen ja Venäjän kesken niistä periaatteista, menettelyistä ja toimista, joilla Saimaan juoksutuksia hoidetaan erilaisissa vesitilanteissa. Sääntö on käytännössä osoittautunut hyvin toimivaksi.

Tähän asti maa- ja metsätalousministeriö on vastannut juoksutussäännön hallinnasta, SYKE on tuottanut sille juoksutussäännön asiantuntijapalvelut ja KAS, ESA ja PKA ovat huolehtineet juoksutussäännön toimeenpanon valvonnasta.

Maa- ja metsätalousministeriö antoi vuodelle 2008 SYKELLE tulostavoitteeksi selvittää mahdollisuudet, keinot ja aikataulu Vuoksen säännöstelyasioiden hoidon siirtämiseksi Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle yhteistyössä MMM:n ja KAS:n kanssa. Vastaavanlaisen tulostavoitteen MMM antoi KAS:lle. Perusteena selvitystyölle oli toisaalta yksittäisen juoksutussäännön jatkuvaluonteisen hallinnan heikko soveltuvuus ministeriön tehtäviin ja toisaalta kahden Saimaan juoksutusasioita hoitavan henkilön eläkkeelle siirtyminen SYKEssä lähivuosina.

Tämä raportti on laadittu em. tulostavoitteiden toteuttamiseksi. Raportin laatimista ovat ohjanneet Jaakko Sierla MMM:stä ja Markku Maunula SYKEstä. Raportin ovat laatineet Tanja Dubrovin, Máximo Faehnle ja Markku Ollila SYKEstä sekä Visa Niittyniemi KAS:sta.

2 Saimaan juoksutusten hoitamisen perusteet

2.1

Suomen ja Venäjän välinen rajavesistö sopimus

Suomen ja Neuvostoliiton välinen rajavesistöjä koskeva sopimus tuli voimaan vuonna 1965. Sopimuksen perusteella molemmat maat asettavat yhteisen rajavesistöjen käyttökomission, joka myöhemmin valmisteli Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön ja on valvonut sen toimeenpanoa. Rajavesistöjä koskeva sopimus sisälsi myös ne periaatteet, joita noudattaen juoksutussääntö laadittiin ja saatettiin voimaan. Sopimuksen perusteella säädettiin laki Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen välisen rajavesistöjä koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (225/65) sekä sitä koskeva asetus.

2.2

Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä koskeva valtiosopimus

Suomalais-venäläinen rajavesistöjen käyttökomissio hyväksyi laatimansa Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön vuonna 1987 ja rajavesistö sopimuksen mukaan saattoi asian kummankin maan hallituksen käsiteltäväksi. Tätä varten komissio laati luonnoksen valtiosopimukseksi, ja sopimus tehtiin vuonna 1989.

Valtiosopimuksen mukaan Suomen tasavallan hallitus noudattaa Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä, joka sopimuksen liitteenä muodostaa sopimuksen osan. Sopimuksen mukaan sen täyttämisen valvonta kuuluu rajavesistökomissiolle. Sopimuksen soveltamisen erimielisyydet ratkaistaan rajavesistökomissiossa ja tarvittaessa diplomaattista tietä. Sopimus jatkuu automaattisesti aina seuraaville viisivuotiskausille, jollei jompikumpi sopimuspuoli ilmoita määrättyä menettelyä noudattaen irtisanovansa sitä tai haluavansa tehdä siihen muutoksia.

2.3

Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntö

Juoksutuksen pääsääntö ja sitä täydentävät ohjeet

Juoksutussäännön mukaan Saimaan juoksutus tulee hoitaa niin, että Saimaan vedenkorkeus ja Vuoksen virtaama pysyvät mahdollisuuksien mukaan normaaleina. Normaalina pidetään vedenkorkeutta, joka on enintään ± 50 cm ajankohdan pitkäaikaisesta keskiarvosta sekä virtaamaa, joka on luonnonmukaisen purkautumistaulukon mukainen. Mikäli vedenkorkeus uhkaa ennusteen mukaan nousta normaali-

livityöhykkeen yläpuolelle, saadaan ensi tilassa ryhtyä juoksutuksen muuttamiseen luonnonmukaista virtaamaa suuremmaksi, ja vedenkorkeuden uhatessa alittaa normaalityöhykkeen alarajan voidaan juoksutusta vastaavasti pienentää. Muutos tulee aloittaa kasvattaen tai pienentäen juoksutusta vähitellen vesitilanteen kehittymisestä riippuen. Vesitilanteen palaututtua normaaliksi juoksutuksen muuttaminen lopetetaan siirtymällä normaalityöhykkeeseen.

Saimaan tulvan nousemista yli korkeustason NN+ 76,60 m tulee pyrkiä estämään tai tehokkaasti pienentämään. Samalla on huolehdittava siitä, että tästä mahdollisesti Vuoksen osalla aiheutuvat vahingot jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Purjehduskautena 1.5.–15.12. tulee tavoitealarajan NN+ 75,10 m ja muuna aikana tason NN+ 75,00 m alittamista pyrkiä mahdollisuuksien mukaan estämään. Juoksutuksena pyritään kuitenkin pitämään vähintään 300 m³/s, paitsi jos siitä aiheutuisi vedenkorkeuden laskeminen luonnonmukaista vedenkorkeutta alemmaksi. Tällöin juoksutuksen tulee olla luonnonmukaisen virtaaman suuruinen.

Juoksutuksen hoitamista koskevat ohjeet

Suomalaisen osapuolen tehtävänä on juoksutussäännön mukaan

- seurata Vuoksen vesistön vesitilanteen kehittymistä ja laatia viikon jaksoissa luonnonmukaisen vedenkorkeuden ja virtaaman palautuslaskelmat juoksutussäännön liitteenä olevan purkautumistaulukon mukaan.
- laatia vesitilanteen ennakoarviot juoksutussäännössä mainituille kuukausille
- laatia kuukausittain ja tarkistaa tarvittaessa useammin Vuoksen juoksutuksen ohjearvot ja ilmoittaa ne viikoittain Tainionkosken padon hoitajalle ja Venäjän osapuolen edustajalle.

Muutoksista normaalityöhykkeeseen on ilmoitettava Venäjän osapuolelle ja vesistön valvojalle ja muutosten vaikutuksista luonnonmukaiseen verrattuna on suoritettava jatkuva seuranta.

Juoksutusohjelmasta neuvotellaan ja sovitaan yhdessä Suomen ja Venäjän osapuolten kesken vuosittain vuoden viimeisellä tai ensimmäisellä neljänneksellä ja tarvittaessa muulloinkin. Tarkoituksena on saavuttaa kummankin maan kannalta mahdollisimman hyvä kokonaistulos. Samalla käsitellään seurantaraportti, josta käyvät ilmi suoritettavat poikkeamiset luonnonmukaisesta virtaamasta sekä siitä mahdollisesti aiheutuneet hyödyt ja vahingot. Luonnonmukaisesta virtaamasta poikkeamisen jakson jälkeen lasketaan tästä aiheutuneiden hyötyjen ja haittojen saldo, jota käytetään mahdollisten vahinkojen korvaamisen käsittelyssä.

Silloin, kun vedenkorkeus poikkeaa vähemmän kuin 40 cm ajankohdan keski-vedenkorkeudesta, Tainionkosken padon omistaja saa lyhytaikaisesti, vähäisesti ja enintään 5 cm poiketa ohjekorkeudesta käytön tarkoituksenmukaiseksi ja joustavaksi hoitamiseksi.

Määritelmät

- Saimaan vedenkorkeutena pidetään Ala-Saimaan vedenkorkeutta, joka mitataan Lauritsalan, Ristiinan ja Savonlinnan ala-asteikkojen lukemien keskiarvona N60-tasossa. Lukema muunnetaan NN-tasoon vähentämällä siitä 8 cm.
- Juoksutuksella tarkoitetaan juoksutuksen viikkokeskiarvoa.
- Saimaan ja Vuoksen vesitilannetta pidetään normaalina, kun Saimaan vedenkorkeus on ns. normaalityöhykkeen sisäpuolella eikä se ennusteen mukaan uhkaa nousta tai laskea sen ulkopuolelle.
- Saimaan vedenkorkeuden normaalityöhyke on vuosien 1847–1984 luonnonmukaisten vedenkorkeuksien keskiarvokäyrästä ± 50 cm molemmille puolille ulottuva vedenkorkeuden vaihtelualue.

Kokemukset toimeenpanosta

Juoksutussäännön perusteella Saimaan tulvia on alennettu 7 kertaa, vuosina 1992, 1994, 1995, 1998, 2004–2005, 2008 ja vuoden 2008 lopulta alkaen uudelleen. Tulvalennukset ovat olleet 2–27 cm ja suurimmat käytetyt lisäjuoksutukset 800–900 m³/s. Kuivuuden torjumiseksi juoksutusta on pienennetty 3 kertaa, vuosina 1999–2000, 2002–2003 ja 2006. Alimpien vedenkorkeuksien nostot ovat olleet 0–24 cm ja pienimmät käytetyt juoksutukset 300–350 m³/s.

2.4

Tainionkosken ja Imatran voimalaitosten lupapäätökset

Tainionkosken voimalaitos

Tainionkosken voimalaitoksen omistaa Fortum Oyj. Laitoksen rakennustyöt aloitettiin vuonna 1921. Ensimmäinen koneisto valmistui vuonna 1924 ja toinen vuonna 1928. Voimalaitosta on peruskorjattu ja sen koneistojen määrää lisätty viimeksi vuosina 1951 ja 1989.

Lupaehtojen (Vt:n päätös 9/1947, ISVEO 24/II/68) mukaan voimalaitoksella on oikeus käyttää Niska- ja Tainionkosken yhdistettyä putousta kuitenkin aiheuttamatta muutosta Saimaan vedenpinnan luonnollisiin korkeuksiin ja niitä vastaaviin purkausmääriin. Koneyksiköiden käyttämät virtaamat määritetään hyötysuhdetietojen, putouskorkeuden ja turpiinien virtaamataulukoiden avulla.

Imatrankosken voimalaitos

Imatrankosken voimalaitoksen omistaa Fortum Oyj. Laitos otettiin käyttöön vuonna 1929. Voimalaitosta on perus peruskorjattu viimeksi vuosina 1952 ja 1990. Yläaltaan ylin vedenkorkeus on NN + 67,70 m.

2.5

Saimaannorppastrategia

Saimaan juoksutusten hoitaminen voi vaikuttaa saimaannorpan pesinnän onnistumiseen. Tämän vuoksi maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöhallinnon, ympäristönsuojelujärjestöjen ja Fortum Oyj:n toimesta laadittiin v. 1999 ns. Saimaannorppastrategia. Strategian keskeinen sisältö Saimaan juoksutusten hoitamisen kannalta on, että selkävesien jäätyminen ja 20.3. välisenä aikana pinnankorkeuden muutoksen tulisi olla alle 20 cm. Pinnankorkeuden muutoksen suuruuteen voidaan pyrkiä vaikuttamaan juoksutusmuutostilanteissa juoksutusta muuttamalla ja normaalitilanteissa Fortum Oyj:lle juoksutussäännössä annetulla oikeudella poiketa tilapäisesti enintään

5 cm juoksutussäännön mukaisesta vedenkorkeudesta. Lisäksi Kallaveden säännötelyssä sekä mahdollisessa vesilain mukaisessa Pielisen poikkeamisjuoksutuksessa tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon saimaannorpan pesimisolojen turvaaminen. Useana vuonna onkin vedenkorkeuden talviaikaista muutosta kriittisenä aikana voitu pienentää käyttämällä em. ± 5 cm:n oikeutta sekä jaksottamalla Kallaveden juoksutuksia. SYKEN taholta on oltu yhteydessä Fortumin ja ESA:n edustajiin tällaisissa tilanteissa juoksutusten muutosmahdollisuuksien selvittämiseksi.

Esimerkiksi vuoden 2008 alusta kesäkuun alkuun Saimaan pinnankorkeus oli noussussa. Joulukuusta maaliskuun alkuun Fortum toteutti SYKEN edustajien pyynnöstä lisäjuoksutusta niin, että Saimaan pinnankorkeuden nousemista saatiin pienennetyksi juoksutussäännön mukainen maksimimäärä 5 cm. Tämä 5 cm:n alennus säilytettiin kesäkuun alun tulvahuippuun asti, jota lisäksi alennettiin 800 m³/s:iin nostetulla lisäjuoksutuksella 4 cm. Myös Kallaveden juoksutusta voitiin jonkin verran pienentää saimaannorpan pesinnälle kriittisenä aikana.

2.6

Juoksutusten toimeenpanon valvonta ja vaikutusten arviointi

Suomen ja Venäjän edellä mainitussa valtiosopimuksessa säädetään myös sopimuksen täyttämisen valvonnasta. Valtiosopimuksen säätämisen seurauksena säädettiin tämän vuoksi laki Neuvostoliiton kanssa Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännöstä tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta (1331/1991). Laki määrittelee eri osapuolten velvollisuudet esimerkiksi Suomen alueelle aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta, vaikutusten tarkkailusta ja tiedottamisesta. Tätä lakia on muutettu myöhemmin, viimeksi v. 2000, lähinnä vaikutusten tarkkailun osalta (laki 94/2000).

3 Saimaan juoksutusten toimeenpanon tehtävien jakautuminen

3.1

Suomalais-venäläinen rajavesistöjen käyttökomissio

Juoksutussäännön toimeenpanoa valvoo Suomalais-venäläinen rajavesistöjen käyttökomissio, lyhyemmin rajavesistökomissio. Komission Suomen osapuoli laatii vuosittain pidettävään kevään työryhmäkokoukseen ennusteen Saimaan vesitilanteen kehittymisestä ja kokouksessa sovitaan alustavasti juoksutussuunnitelman toteuttamisesta. Juoksutusmuutos voidaan käynnistää juoksutussäännön mukaisten edellytysten vallitessa komission Suomen osapuolen aloitteen ja maa- ja metsätalousministeriön sen johdosta tekemän päätöksen perusteella. Jos juoksutusmuutoksesta saattaa aiheutua Venäjälle vahinkoa eli jos juoksutus on yli $800 \text{ m}^3/\text{s}$ tai alle $300 \text{ m}^3/\text{s}$, Suomen osapuolen puheenjohtaja neuvottelee ja sopii Venäjän osapuolen puheenjohtajan kanssa muutoksista. Suomen osapuoli raportoi vuosittain komission kokouksessa säännön toimeenpanosta. Komission molempien osapuolten kesken neuvotellaan juoksutusmuutoksen aiheuttamista vaikutuksista, ja sovitaan mahdollisten vahinkojen korvaamisesta.

Mikäli juoksutussäännön toimeenpanosta aiheutuu Suomen korvattavaksi tulevaa vahinkoa, komission Suomen ryhmä tekee määräraahakemuksen maa- ja metsätalousministeriölle, joka huolehtii korvausten maksamisesta. Juoksutusmuutoksesta aiheutuneita vahinkoja verrataan niihin vahinkoihin, joita olisi aiheutunut osapuolille ilman muutosta. Varsinkin erittäin suuren tulvan oloissa on todennäköistä, että vahingot jäävät kummassakin maassa luonnontilaista pienemmiksi, jolloin kumpikin maa vastaa omien vahinkojensa korvaamisesta.

3.2

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa juoksutussäännön hallinnasta (laki juoksutussäännöstä tehtyä sopimusta koskevan lain muuttamisesta 78/1995). Maa- ja metsätalousministeriö tekee päätöksen juoksutussäännön mukaisen lisäjuoksutuksen tai juoksutuspienennyksen käynnistämisestä ja lopettamisesta sekä laatii niitä koskevat vesitilannetiedotteet ja lehdistötiedotteet. Ministeriö myös määrää asianomaiset alueelliset ympäristökeskukset tarkkailemaan juoksutuksen aikana sen vaikutuksia saimaannorpan elinoloihin sekä kalastoon ja kalastukseen. Ministeriö korvaa sopimuksen täytäntöönpanosta Suomen alueella mahdollisesti aiheutuvan vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen. Käytännössä sopimukseen perustuvaa korvattavaa vahinkoa ei Suomen puolella yleensä synny, sillä täytäntöönpanotoimenpiteiden tavoitteena on vahinkojen ja haittojen vähentäminen luonnontilaan verrattuna.

Ministeriö huolehtii korvauksista myös niissä tapauksissa, joissa Venäjän puolella aiheutuneista vahingoista syntyy korvausvelvollisuutta Suomelle.

Maa- ja metsätalousministeriö myös ohjaa Pohjois-Savon ympäristökeskusta Kallaveden säännöstelyn toimeenpanossa sekä voi antaa Pohjois-Karjalan ympäristökeskukselle suostumuksen Pielisen poikkeamisluvan hakemiseen. Näillä molemmilla voi olla vaikutusta juoksutussäännön toimeenpanon onnistumiseen.

3.3

Suomen ympäristökeskus

Maa- ja metsätalousministeriö on 7.11.2000 antanut SYKE:n tehtäväksi juoksutussäännön toimeenpanossa tarvittavien asiantuntijapalvelujen tuottamisen ministeriölle.

Tähän kuuluu:

- jatkuva vedenkorkeuksien ja juoksutusten seuranta
- tulovirtaamaennusteiden ja juoksutusohjeiden laatiminen ja antaminen juoksutusten toimeenpanijalle Fortum Oyj:lle
- raportoinnit Venäjän osapuolelle samoin kuin Suomessa eri tahoille
- tiedottaminen rajavesistökomission Suomen osapuolelle juoksutuksen muuttamisen tarpeellisuudesta vahinkojen vähentämiseksi poikkeuksellisissa vesiolosuhteissa
- vuosittainen raportointi rajavesistökomissiolle juoksutussäännön toteutumisesta ja vaikutuksista Suomen puolella sellaisilla aikajaksoilla, jolloin juoksutus poikkeaa luonnonmukaisesta purkautumisesta
- edellistä vastaavan Venäjän osapuolen laatiman venäjänpuoleisia vaikutuksia koskevan raportin arviointi
- avustaminen tarvittavassa yhteydenpidossa rajavesistökomission venäläisen osapuolen kanssa.

SYKE myös laatii jatkuvasti vedenkorkeuden ja virtaaman palautuslaskelmat. Maa- ja metsätalousministeriön kanssa on sovittu menettelystä, että mikäli vesitilanne lähenee tilannetta, jossa olisi perusteita juoksutusmuutoksen käynnistämiseen, SYKE toimittaa viikoittain ministeriölle vesitilannetiedotuksen ennusteineen.

3.4

KAS, ESA, PKA, PSA

Maa- ja metsätalousministeriö määrää juoksutusmuutoksen käynnistämistä koskevassa kirjeessään Saimaan alueen alueelliset ympäristökeskukset lain 94/2000 mukaisesti tarkkailemaan juoksutuksen aikana sen vaikutuksia saimaannorpan elinoloihin sekä kalastoon ja kalastukseen ministeriön hyväksymällä tavalla. Nämä alueelliset ympäristökeskukset ja Suomen ympäristökeskus ovat toteuttaneet vuosittain Saimaan jääolosuhteiden tutkimuksia norppakannan seurannan perusteeksi. KAS toimii Tainionkosken ja Imatran voimalaitosten lupapäätösten noudattamisen laillisuusvalvojana.

Fortum Oyj

Fortum Oyj toteuttaa juoksutukset SYKEN antamien viikkojuoksutusohjeiden mukaisesti Tainionkosken voimalaitoksella. Fortum Oyj myös huolehtii Tainionkosken voimalaitoksella Vuoksen virtaamien määrittämisestä ja kirjaamisesta.

MMM:n ja SYKEN edustajien kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella Fortum Oyj voi myös ottaa saimaannorpan suojelutavoitteet sekä tulvan tai kuivuuden uhan huomioon, kun yhtiö toteuttaa maksimissaan ± 5 cm:n poikkeamaa Saimaan ohjekorkeudesta (ks. kohta 2.3).

Fortum Oyj avustaa komission Suomen osapuolta lisäjuoksutuksista venäjänpuoleisille voimalaitoksille aiheutuneiden energianmenetysten korvausvaatimusten arvioimisessa.

4 Saimaan juoksutusasioita hoitavat henkilöt, heidän tehtäväkuvansa ja tehtävien hoitoon käytettävä työpanos

4.1

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriössä Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöön liittyvät asiat kuuluvat ministeriön yleiselle osastolle ja asioiden ratkaisuvallta on siten yleisen osaston osastopäälliköllä. Osastopäällikkö on myös rajavesistökomission Suomen osapuolen puheenjohtaja ja tämän vuoksi juoksutusmuutosten aloittamisista ja lopettamisista on päättänyt maa- ja metsätalousministeri. Maa- ja metsätalousministeriön yleisen osaston vesitalousyksikössä Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöön liittyvien asioiden käsittely kuuluu yhden esittelijän/ asiantuntijan tehtäväkuvaan. Yksikön tiimityön puitteissa tehtävien hoito on järjestetty siten, että tehtävä kyetään hoitamaan häiriöttä myös ao. henkilön poissa ollessa.

Asiantuntijan tehtäviin kuuluu toiminnan yleinen ohjaus ja kehittäminen, operatiivisen toiminnan ja vesiolojen seuranta normaalioloissa sekä tarpeellisten päätösten valmistelu ja esittely juoksutusmuutostilanteissa. Tehtäviin kuuluu myös tiedottamisen ja viestinnän hoitamista, vuotuisen saimaannorppakokouksen järjestelyt ja tarpeellinen yhteydenpito sidosryhmiin. Kokonaisuudessaan tehtävään arvioidaan käytettävän ministeriössä keskimäärin puolta henkilötyökuukautta vastaava työpanos vuodessa.

4.2

Suomen ympäristökeskus

4.2.1

SYKEN henkilöiden tehtävät

Saimaan juoksutusasioita hoitaa Suomen ympäristökeskuksen vesivarayksikössä kolme henkilöä. **Toimintamenomomentilta palkattu yli-insinööri Markku Ollila** ohjaa juoksutusasioiden käsittelyä eli kohdassa 3.3 mainittujen asiantuntijapalveluiden tuottamista maa- ja metsätalousministeriölle. Lisäksi hän toimii rajavesistökomission vesivarojen kokonaiskäytön asiantuntijana, jonka työhön kuuluu myös Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön hoitoon kuuluvia tehtäviä.

Hänen tehtäviinsä asiantuntijapalvelujen tuottamisessa MMM:lle kuuluu mm.

- asiantuntijapalvelujen tuottamisen ohjaaminen,
- neuvottelut Fortum Oyj:n edustajan kanssa juoksutusmuutoksen aloittamisesta sekä ± 5 cm:n oikeuden käyttämisestä saimaannorppalle kriittisenä aikana sekä tulvan tai kuivuuden uhatessa,

- neuvottelut PSA:n edustajan kanssa Kallaveden juoksutuksen toteuttamisesta sekä PKA:n edustajan kanssa Pielisen poikkeamisjuoksutuksesta saimaannorpan suojelun tai Saimaan tulvan tai kuivuuden uhatessa,
- neuvottelut MMM:n edustajien kanssa juoksutusmuutoksen käynnistämisen, muuttamisen tai lopettamisen tarpeesta sekä Kallaveden juoksutuksen toteuttamisesta ja Pielisen poikkeamisjuoksutuksesta Saimaan vesitilanteen ja Saimaannorpan suojelutarpeen kannalta,
- juoksutusmuutoksen aloittamista, muuttamista ja lopettamista koskevien ministeriön vesitilannekirjeiden ja tiedotteiden luonnosten laatiminen,
- vastausten ja vastineiden laatiminen juoksutussääntöä, Saimaan vesitilannetta ja juoksutuksia koskeviin nettikyselyihin, kirjeisiin ja lehtikirjoituksiin sekä vastausluonnosten laatiminen tällaisiin MMM:lle osoitettuihin kirjeisiin ja kyselyihin,
- Saimaan ja Vuoksen juoksutusten hoitamista koskevien muistioiden laatiminen,
- komission antamien tehtävien tekeminen ja selvitysten laatiminen, esim. Vuoksen virran tulvatutkimusohjelman laatiminen, Pielisen yläpuolisen alueen hydro-meteorologisten tietojen saamiseen Venäjän alueelta liittyvät tehtävät ja Saimaan palautuslaskelmia koskevan selostuksen laatiminen.

Hänen tehtäviinsä rajavesistökomission vesivarojen kokonaiskäytön asiantuntijana kuuluu mm.

- Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön osalta
 - raportointi kevään työryhmäkokouksessa Saimaan vesitilanteesta, vedenkorkeusennusteista sekä juoksutusohjelmasta,
 - ilmoituksen laatiminen komission syksyn kokoukseen juoksutussäännön toimeenpanosta kuluneena vuonna,
 - komission Suomen ryhmän puheenjohtajalle aloitteen sekä Venäjän osapuolen puheenjohtajalle ja Neva- Laatokan vesiviraston johtajalle faksien valmistelu juoksutusmuutoksen aloittamisen, muuttamisen ja lopettamisen osalta,
 - valmistelevien neuvottelujen käyminen komission Venäjän osapuolen edustajien kanssa venäjänpuoleisten korvausvaatimusten osalta,
 - ehdotuksen tekeminen komission työryhmälle ja komissiolle Venäjän osapuolen korvausvaatimusten osalta,
 - juoksutusmuutoksen Suomessa aiheuttamia vaikutuksia koskevien arvioiden laatiminen komissiolle.
- Muiden tehtävien osalta
 - asioiden valmistelu komission työryhmän kokousta varten,
 - ilmoitusten laatiminen tai laadittaminen ja pöytäkirjapykälien valmistelu komission syksyn kokoukseen (mm. Vuoksen korvausenergia, Jänisjoen, Hiitolanjoen ja Inarin vesitilanne, muut ajankohtaiset vesivara-asiat),
 - muiden mahdollisten asioiden tai lausuntojen valmistelu.

Hänen käyttämänsä työaika edellä mainittuihin tehtäviin vaihtelee huomattavasti vuosittain. Mikäli on käynnissä juoksutusmuutos ja erityisesti Venäjän osapuolelle aiheutuneiden vahingonkorvausvaatimusten käsittely, tai maa- ja metsätalousministeriön tai komission antama laajempi tehtävä, työmäärä voi olla moninkertainen vähän työllistävien vuosien työmäärään verrattuna.

Vuosina 2005–2007 hän on käyttänyt Saimaan käyttötehtäviin vuosittain noin 0,5–1 htkk ja keskimäärin noin 0,6 htkk, ja rajavesistökomission työhön vuosittain noin 2–2,5 htkk ja keskimäärin noin 2,2 htkk.

Toimintamomentilta palkatun diplomi-insinöörin Máximo Faehnen tehtäviin kuuluu Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön osalta normaalitilanteessa, eli silloin kun Saimaan vedenkorkeus on juoksutussäännön mukaisella keskivyohykkeellä.

- jatkuva vedenkorkeuksien ja juoksutusten seuranta
- tulovirtaamaennusteiden ja juoksutusohjeiden laatiminen ja antaminen juoksutusten toimeenpanijalle Fortum Oyj:lle viikoittain
- raportoinnit Venäjän osapuolelle samoin kuin Suomessa eri tahoille (Saimaan vesitilanteesta kuukausiraportit ja vedenkorkeusennuste. Palautuslaskelmaraportit Venäjälle heidän pyyntöjensä mukaisesti n. kaksi kertaa vuodessa sekä Joensuun yliopiston suojelubiologille saimaannorpan suojelun tutkimusta varten, kerran vuodessa)
- valvonta juoksutuksen muuttamisen tarpeellisuudesta ja sen ilmoittaminen.
- avustaminen tarvittavassa yhteydenpidossa rajavesistökomission venäläisen osapuolen kanssa.
- rajavesistökomission avustaminen Saimaan juoksutusten hoitamisen perustietojen valmistamisessa

Hänen käyttämänsä työaika edellä mainittuihin tehtäviin on noin 5 htkk vuodessa.

Mikäli käynnissä on juoksutusten muutostilanne, niin tehtäviin kuuluu edellä mainittujen lisäksi

- vesitilannetiedotuksen ennusteen toimittaminen viikoittain MMM:lle
- avustaminen juoksutusmuutoksen aloittamista, toteuttamista ja lopettamista koskevien raporttien laatimisessa ja niiden kääntäminen venäjänkielille
- avustaminen Venäjän osapuolelle lähetettävien juoksutusmuutoksia koskevien ilmoitusten laatimisessa ja niiden kääntäminen venäjänkielille
- juoksutusmuutosten aiheuttamien energianmenetyslaskelmien ennusteiden ja väliraporttien laatiminen sekä osallistuminen loppuraportin laatimiseen

Hänen käyttämänsä työaika näihin lisätehtäviin on noin 2 htkk vuodessa, eli kokonaistyöaika juoksutusmuutostilanteissa noin 7 htkk vuodessa.

Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöön liittyvien tehtävien lisäksi hänen tehtäviinsä rajavesistökomission työhön liittyen kuuluu

- avustaminen tarvittavassa yhteydenpidossa rajavesistökomission venäläisen osapuolen kanssa.
- muut ajankohtaiset vesivara-asiat ja komission antamat käännöstehtävät ja tulkkaustehtävät.
- rajavesistökomission kokouksiin liittyvien muiden kuin Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä koskevien ilmoitusten valmistelu.

Hänen käyttämänsä työaika näihin tehtäviin vaihtelee vuosittain ja on keskimäärin noin 1 htkk vuodessa.

Työsopimussuhteisen diplomi-insinöörin Tanja Dubrovinin (jäänyt äitiyslomalle 9.9.2008) tehtäviin Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöön liittyen on kuulunut

- Saimaan ja Vuoksen vesitilanteen seuraaminen ja siitä raportointi viikoittain MMM:lle poikkeuksellisina aikoina ja niiden ollessa odotettavissa,
- Saimaan juoksutuksiin liittyvien laskentaohjelmien ja palautuslaskelmien ylläpito, neuvonta niiden käytössä sekä tietojen haku,
- viikkojuoksutusohjeen ja kuukausiraportin sekä niihin liittyvien laskelmien tekeminen asioita yleensä hoitavan diplomi-insinöörin loma-aikoina,

- juoksutusmuutoksen aloittamista, muuttamista ja lopettamista koskevien kirjeiden ja tiedotteiden laatimiseen osallistuminen.

Hänen tehtäviinsä rajavesistökomission työhön liittyen on kuulunut

- juoksutusmuutoksesta aiheutuvien energiakorvausten laskeminen,
- osallistuminen ilmoitusten ja selvitysten laatimiseen komissiolle (Jänisjoen ja Hiitolanjoen vesitilanne, muut ajankohtaiset vesivara-asiat ja komission antamat tehtävät).

Hänen käyttämänsä työaika on vaihdellut paljon tilanteen mukaan. Vuonna 2007, joka oli melko normaali vuosi, hän käytti juoksutussääntöön liittyviin tehtäviin noin 1 htkk ja rajavesistökomission työhön liittyviin tehtäviin noin 0,5 htkk. Vuonna 2005/2006 työmäärä oli huomattavasti suurempi johtuen juoksutusmuutoksista sekä erityisesti vahingonkorvausvaatimukseen liittyvistä laskelmista ja raportoinnista.

Tanja Dubrovinin edellä mainittuja tehtäviä on hoitanut hänen äitiyslomalle siirtymisensä jälkeen pääosin työsuhteinen diplomi-insinööri Juha Aaltonen.

Edellä mainittujen henkilöiden lisäksi eräät muut henkilöt käyttävät satunnaisesti työpanosta esimerkiksi rajavesistökomission kokousraporttien tai selvitysten laatimisessa esim. hydrologian alalta. tämä työpanos on arviolta muutama päivä vuodessa.

4.22

Eläkkeelle siirtymisten vaikutukset tehtävien hoitoon SYKEssä

Lähivuosina SYKEssä tapahtuu huomattavia muutoksia Saimaan ja Vuoksen juoksutusten hoidon henkilövoimavaroissa: Peruspalkkainen diplomi-insinööri jää eläkkeelle 31.5.2009, yli-insinööri on jo nyt osa-aikaeläkkeellä ja jää kokoaikaeläkkeelle kesällä 2011.

Koska Saimaan vesitilannetta tulee seurata jatkuvasti ja antaa viikoittain juoksutusohjeet ja laatia kuukausittain vesitilanneraportit, täytyy jatkuvasti olla ainakin yksi henkilö näissä tehtävissä. Näin ollen, kun peruspalkkainen diplomi-insinööri jää eläkkeelle ensi vuonna, tulee yli-insinöörin lisäksi olla ainakin toinen henkilö loma-aikojen varalta.

4.3

Kaakkois-Suomen alueellinen ympäristökeskus

Vuoksen alueen ympäristökeskuksilla on runsaasti yhteistyötä mm. vesienhoidossa ja tulvasuojelussa. Kaakkois-Suomen ympäristökeskus koordinoi Vuoksen alueen tulvariskien hallinnan kehittämistä. Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristökeskuksen tulossopimuksessa asiasta on sovittu seuraavasti:

"Jatketaan Saimaan tulvantorjunnan toimintasuunnitelman pohjana olevien vahinkoarvioiden päivittämistä. Huolehditaan vetovastuusta työssä, johon osallistuvat myös Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan ympäristökeskukset. Tavoitteena on tulva- ja kuivuustilanteiden hallinnan parantaminen ja vahinkojen minimoiminen koko vesistöalue huomioon ottaen."

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus on toteuttanut viime vuosina runsaasti lähi-aluehankkeita, joista merkittävimpiä po. tehtävän kannalta ovat olleet VIVATVUOKSIA ja VUOKSIAGAIN -hankkeet. Ympäristökeskus osallistuu myös suomalaisvenäläisen rajavesistökomission toimintaan.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus käyttää nykyisin suoraan Saimaan ja Vuoksen juoksutuksen hallintaan liittyviin tehtäviin yksittäisiä työpäiviä yhteensä keskimäärin n. 0,5 htkk/a. Tehtävät muodostuvat mm. voimalaitosten laillisuusvalvonnasta,

hydrologisesta seurannasta sekä vesitilannetiedon antamisesta tiedotusvälineille ja yksittäisille kansalaisille. KAS:n säännöstelyosaaminen perustuu nykyisin ympäristökeskuksen hallinnassa olevien omien säännöstelyiden hoitoon. Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen nykyiset omat säännöstelytehtävät on esitetty seuraavassa taulukossa.

	Luvanhaltija-tehtävät	Juoksutusten suunnittelu	Juoksutusten toteutus omassa käytössä olevalla padolla	Säännöstelyä toteuttavan voimalaitoksen ohjeistaminen	Seurantaveloitteet	Kalatalousveloite	Padon kunnossapito	Muita huomioita
Päijänteen säännöstely	X	X	X		X	X	X	
Konnivesi-Ruotsalaisen säännöstely	X	X		X(*)	X			(*Vuolenkosken voimalaitos
litin Pyhäjärven säännöstely	X	X		X(*)	X			(*Voikkaan Voimalaitos
Kymijoen päähaarojen virtaaman säännöstely	X		X		X	X	X	Hyydöntorjunta
Kamposen (Puolakankosken) säännöstely	X			X(*)			X	(*KSS Energia Oy
Ylä-Kivijärven Säännöstely		X	X					
Urpalanjoen Suurijärven säännöstely	X			X(*)		X	X	(*Joutsenkosken voimalaitos
Urpalanjoen Suur-Urpalonjärven säännöstely	X	X	X			X	X	

4.4

Muut Vuoksen vesistöalueen alueelliset ympäristökeskukset

Kallaveden ja Pielisen juoksutukset vaikuttavat Saimaan juoksutusten suunnitteluun ja toimeenpanoon erityistilanteissa, eli juoksutusmuutoksia suunniteltaessa ja toimeenpan- taessa sekä saimaannorpan pesintäolosuhteiden kannalta kriittisinä aikoina. Näissä tilanteissa on tarpeen käydä neuvotteluja Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alueellisten ympäristökeskusten juoksutuksia hoitavien henkilöiden kanssa. Tällöin he joutuvat tarkastelemaan Kallaveden ja Pielisen juoksutussuunnitelmia ja niiden vaihtoehtoja ja vaikutuksia myös Saimaan vesitilanteen kannalta. Tällaisia tilanteita esiintyy kuitenkin varsin harvoin, arviolta kerran kolmessa vuodessa, ja niistä aiheutuva lisätyö on varsin vähäistä, arviolta muutaman päivän.

5 Mahdollisuudet tehtävien hoidon siirtämiselle KAS:iin

KAS:lla ei ole nykyisin riittäviä henkilöresursseja Saimaan ja Vuoksen juoksutuksen hallinnan uusiin tehtäviin. Uudet tehtävät voivat kuitenkin tukeutua KAS:n nykyisin hoitamiin säännöstelytehtäviin ja resursseihin. KAS arvioi, että siirrettävien tehtävien laajuudesta riippuen tehtävää hoitamaan tarvittaisiin uusia henkilöresursseja 1–2 htv:tta. Lähtökohtana voisi olla, että tehtävään palkattaisiin uusi vesitaloutteen perehtynyt DI (tai vastaava) ja DI Pauli Haimin projektirahoitusta lisättäisiin nykyisestä 0,4 htv:stä 0,7 htv:een. KAS:n nykyiset resurssit säännöstelytehtävissä on esitetty seuraavassa taulukossa.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen nykyiset resurssit selvitettävänä olevaan tehtävään liittyen

Henkilö	Säännöstelyihin liittyvät tehtävät	käytetty työaika vuosittain (ka.)
Vesistöpäällikkö Visa Niittyniemi -DI	-toiminnan johtaminen -säännöstelyjen toteuttaminen -tiedottaminen	3 htkk
Vanhempi insinööri Jouni Mikkonen -DI -vuorotteluvapaa 31.7.2008 saakka	-valtion säännöstelyjen toteutus -vesivoimalaitosten valvonta -tiedottaminen	8 htkk
Suunnitteluinsinööri Jukka Höytämö -DI	-tulvariskien hallinnan suunnittelu -valtion säännöstelyjen toteutus -säännöstelyjen kehittäminen -tiedottaminen	5 htkk
Yliteknikko Lasse Rajala -teknikko -osa-aikaeläke 1.8.2008 alkaen	-Valtion patojen käyttö -Vesirakenteiden toimintakunnon säilyttäminen -Säännöstelyihin liittyvien automaattisten vedenkorkeusasemien ylläpito	5 htkk
Tarkastaja Timo Laine -teknikko	-hydrologinen seuranta ml. säännöstelyihin liittyvät asteikot	5 htkk
Tarkastaja Reima Sinervä -rakennusmestari	-hydrologinen seuranta ml. säännöstelyihin liittyvät asteikot	2 htkk
Hydrobiologi Pekka Vähänäkki	-seuranta- ja kalavelvoitteiden hoito	2 htkk
Vesistösuunnittelija Markus Tapaninen -hydrobiologi -projektirahoitus (MMM)	-seuranta- ja kalavelvoitteiden hoito	5 htkk
Tarkastaja Kari Päivänen	-seuranta- ja kalavelvoitteiden hoito	2 htkk
Ylitarkastaja Ilkka Närhi - FM, ympäristötieteet	-valtion säännöstelyjen valvonta	1 htkk
Pauli Haimi -DI -projektirahoitus	-lähialueprojektit -tulkki -rajavesikomission antamat erillistehtävät	3 htkk

6 Ehdotus tehtävien siirtämiseksi ja sen aikatauluksi

Tässä ehdotuksessa on pyritty tehtävien joustavaan siirtämiseen vaiheistamalla tehtävien siirto siten, että ensi vaiheessa siirrettäisiin juoksutussäännön operatiiviset tehtävät asteittain Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle. Tavoitteena on, että siirtymäkauden (2009–2010) jälkeen Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön operatiiviset tehtävät ovat KAS:n itsenäisessä hoidossa ja vastuulla. SYKE avustaa kuitenkin myös siirtymäkauden jälkeen vesistömallien nusteiden ja juoksutusten toteuttamisen kehittämistehtävissä ja pitää niihin liittyen hyvää tuntumaa Saimaan ja Vuoksen vesilojen hallinnan käytännön toimeenpanoon liittyviin asioihin. MMM:n rooli ja tehtävät säilyvät siirtymäkaudella ennallaan. MMM ja KAS selvittävät siirtymäkauden aikana tehtävien siirtomahdollisuudet ja vaihtoehdot myös juoksutussäännön hallinnan osalta.

6.1

Juoksutussäännön operatiivisten tehtävien siirto KAS:lle siirtymäkaudella 2009-2010

6.11

KAS:n tehtävät

Juoksutussäännön mukaiset kohdassa 3.3 mainitut operatiiviset tehtävät siirtyisivät SYKeltä KAS:lle asteittain siirtymäkauden 2009–2010 aikana. Vuoden 2011 alusta lukien KAS hoitaisi operatiiviset tehtävät itsenäisesti. Näiden tehtävien hoitamista varten MMM:n tulisi osoittaa KAS:lle vuodelle 2009 tarvittava rahoitus momentilta 30.50.20. Tehtävien edellyttämä henkilötyövoimavara (n. 1 htv) siirrettäisiin vuoden 2010 alusta SYKEN toimintamomentilta KAS:n toimintamomentille. KAS joutuu suuntaamaan myös nykyisiä henkilövoimavarojaan enenevästi tehtävän hoitoon. Myös tästä on tarpeen neuvotella ja sopia ministeriön ja KAS:n välisissä tulosneuvotteluissa. Siirtymävaiheen loppuun mennessä KAS:n henkilöstöllä olisi riittävä valmius uusien tehtävien hoitamiseen itsenäisesti. Kuitenkin ainakin kielenkääntöön ja tulkkaukseen liittyvissä asioissa on tarkoituksenmukaista harjoittaa yhteistyötä KAS:n, SYKEN ja LAP:n kesken.

SYKEN ja KAS:n tulisi laatia sopimus näiden kohdassa 3.3 mainittujen operatiivisten tehtävien siirtämiseen liittyvistä järjestelyistä.

6.12

MMM:lle jäävät tehtävät

Siirtymäkaudella MMM:n tehtävissä ei tapahdu muuta muutosta, kuin että Saimaan ja Vuoksen operatiivisten käyttötehtävien hoidon osalta tulosohejaus kohdistuisi sekä SYKEen että KAS:iin.

6.13

SYKElle jäävät tehtävät

Siirtymäkaudella 2009–2010 SYKE vastaa edelleen kohdassa 3.3 mainittujen operatiivisten palvelujen tuottamisesta MMM:lle. Samalla SYKE perehdyttää ja kouluttaa KAS:n henkilöstöä juoksutussääntöön liittyvissä asioissa. Siirtymäkaudella työpanosta vähitellen siirtyy KAS:lle, mutta erityisesti alkuvaiheessa KAS:n perehdyttäminen lisää SYKEN työpanosta. Lisäksi SYKE huolehtii niistä kohdassa 6.23 mainituista muista kuin operatiivisista tehtävistä, jotka siirtymäkauden jälkeenkin jäävät SYKEN tehtäviksi.

6.2

Juoksutussäännön hallinnan siirtäminen KAS:lle

6.21

KAS:n tehtävät

Siirtymäkauden jälkeen KAS:lle siirtyisi myös Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön hallintaan liittyviä tehtäviä. Tässä roolissa KAS:n tehtävänä olisi mm.

- MMM:n ja KAS:n kesken erikseen myöhemmin sovittavalla tavalla ja MMM:n antaman oikeutuksen perusteella päättää Suomen osapuolen puheenjohtajan kanssa neuvoteltuaan juoksutusmuutosten aloittamisesta ja lopettamisesta tapauksissa, joissa nämä toimenpiteet voidaan toteuttaa vahingottomasti,
- päättää rajavesistökomission Suomen osapuolen puheenjohtajan kanssa neuvoteltuaan juoksutussäännön mukaisen lisäjuoksutuksen tai juoksutuspäenennyksen muutoksista sekä laatia niitä koskevat vesitilannetiedotteet ja lehdistötiedotteet tapauksissa, joissa nämä muutokset eivät aiheuta korvattavia vahinkoja Venäjän puolella,
- esittää tarvittaessa rajavesistökomission Suomen osapuolen puheenjohtajalle, että tämä neuvottelisi ja sopisi Venäjän osapuolen puheenjohtajan kanssa sellaiseen lisäjuoksutukseen tai juoksutuspäenennykseen ryhtymisestä, josta saattaa aiheutua vahinkoja Venäjällä ($Q > 800 \text{ m}^3/\text{s}$ tai $Q < 300 \text{ m}^3/\text{s}$),
- huolehtia juoksutussäännön toimeenpanon säädösten mukaisuudesta,
- tehdä tarvittaessa määrärahaesitys ja päättää korvauksen myöntämisestä juoksutussäännön toimeenpanosta Suomen alueella aiheutuneesta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä,
- päättää tarvittaessa määrärahan hakemisesta juoksutussäännön toimeenpanosta Venäjän puolella aiheutuneen vahingon korvaamiseksi,
- vastata tarvittaessa juoksutussäännön toimeenpanoa koskeviin sille osoitetuihin kyselyihin,
- pitää tarvittaessa yhteyttä juoksutussäännön toimeenpanon muihin osapuoliin eli MMM:ään, rajavesistökomission Suomen ryhmään, SYKEen, Vuoksen alueen muihin ympäristökeskuksiin sekä Fortum Oyj:n.

MMM:lle jäävät tehtävät

MMM:llä säilyy siirtymäkauden jälkeenkin ratkaisuvalla juoksutusmuutosten aloittamisessa ja lopettamisessa, ellei MMM sitä myöhemmin siirrä KAS:lle edellä esitetyllä tavalla. Joka tapauksessa MMM:llä säilyy valtiosopimukseen perustuva rooli ja tehtävä Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöön liittyvissä asioissa osana valtioiden välistä rajavesistöyhteistyötä. Myös toiminnan ylin ohjaus ja kehittäminen säilyvät ministeriöllä. Ministeriö huolehtii siten siirtymäkauden jälkeenkin valtiosopimuksen muuttamiseen tai tarkistamiseen liittyvistä asioista samoin kuin valtiosopimuksen mukaisista tehtävistä ja ratkaisuvallan käytöstä asioissa, joista saattaa aiheutua korvausvelvollisuutta Venäjälle. Ministeriö myös määrää asianomaiset alueelliset ympäristökeskukset tarkkailemaan juoksutusten vaikutuksia saimaannorpan elinoloihin sekä kalastoon ja kalastukseen.

Siirtymäkauden jälkeen maa- ja metsätalousministeriö edelleen myös tulosoittaa asianomaisia ympäristökeskuksia, esimerkiksi juoksutussäännön hallinnan osalta KAS:n ohjaus, ESA:n ohjaus Kallaveden säännöstelyn toimeenpanon osalta, PKA:n ohjaus Pielisen poikkeamisluvan hakemisen ja toimeenpanon osalta sekä SYKEN ohjaus ennusteiden, mallien ja juoksutusmenettelyjen kehittämisessä. Lisäksi MMM myöntäisi tarvittaessa määrärahan KAS:lle suomenpuoleisten vahinkojen korvaamiseen. Samaten MMM huolehtisi juoksutussääntöä koskevien lakien ja asetusten muutosesitysten valmistelusta.

SYKELLE jäävät tehtävät

Siirtymäkauden jälkeenkin vielä vuonna 2011 SYKEssä tulisi olla ainakin yksi henkilö, joka on perehtynyt juoksutussäännön toimeenpanoon ja joka voisi tarvittaessa avustaa KAS:ta juoksutussäännön toimeenpanossa ja hallinnassa. SYKE myös vastaa palautuslaskentaohjelmistojen ylläpitämisestä, avustaa juoksutusten toteuttamisen kehittämistehtävissä sekä huolehtii juoksutusten aiheuttamien vaikutusten arvioimisen kehittämisestä. Lisäksi SYKellä tulisi olla rajavesistöjen käyttötehtävien yleistä asiantuntemusta. SYKE myös vastaa vesistömallien ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

Siirron edellyttämät toimenpiteet ja aikataulu

Operatiivisten tehtävien siirrossa olisi edellä mainittu kahden vuoden siirtymäaika 2009–2010. Tavoitteena olisi, että KAS:lla olisi valmius hoitaa operatiiviset tehtävät itsenäisesti vuoden 2011 alusta lukien. MMM:ssä hoidettavien juoksutussäännön hallintaan liittyvien tehtävien siirto tapahtuisi siirtymäkauden jälkeen siirtymäkaudella tapahtuvan valmistelun ja harkinnan pohjalta.

SYKEssä tehtävät säilyisivät siirtymäkaudella ennallaan, mutta resurssit vähenevät, koska peruspalkkainen diplomi-insinööri jää eläkkeelle vuoden 2009 toukokuussa ja työsopimussuhteinen diplomi-insinööri on jäänyt äitiyslomalle syyskuussa 2008. Koska resurssit ilmeisesti supistuvat, niin nykyisin hoidetuista tehtävistä joitakin jää tekemättä. Edellä mainitut henkilöt ovat tehneet Saimaan käyttötehtäviä yhteensä keskimäärin 7 htkk vuodessa, joten vaikka tehtäviä rationalisoitaisiin, niin heidän tilalle tarvittaisiin vähintään 3–4 htkk:n työpanos. SYKEssä on projektihenkilö koulutautumassa Saimaan juoksutustehtävien hoitamiseen.

Siirtymäkaudella tarvittavista lisäresursseista sovitaan MMM:n ja KAS:n välisissä tulosneuvotteluissa. SYKEssä tapahtuvia henkilöstömuutoksia selvitetään erikseen laadittavassa vesitaloustehtävien henkilövoimavaraselvityksessä. SYKEssä resursivähennykset toteutuvat varsin pian, joten alkuvuonna 2009 pitäisi käynnistää esimerkiksi kolmelle KAS:n henkilölle koulutuspaketti Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöön kuuluvista tehtävistä. Tästä tulisi tehdä suunnitelma ja sopimus KAS:n ja SYKE:n kesken.

Sekä Saimaan että Inarin tehtävien hoidossa joudutaan olemaan useasti yhteydessä venäläisiin tahoihin, joten venäjänkielen taidolla on tärkeä merkitys näissä molemmissa käyttötehtävissä. Olisikin perusteltua luoda jo vuoden 2009 aikana MMM:n, LAP:n, KAS:n ja SYKE:n kesken yhdyshenkilöjärjestelmä, jossa voitaisiin käyttää tällaisiin varsin usein tarvittaviin ja joskus kiireellisiin käänös- ja tulkaustehtäviin venäjänkielentaitoisia henkilöitä tarvittaessa ristikkäin.

Siirtymäkauden aikana tulisi selvittää juoksutussääntöä ja siihen liittyviä tehtäviä koskevat lait ja asetukset. MMM valmistelelee tarvittavat säädösmuutokset.

7 Ehdotus tiivistettynä

Ehdotuksen mukaan KAS:lle siirrettäisiin SYKeltä Saimaan ja Vuoksen juoksutus-säännön operatiiviset tehtävät ja MMM:ltä sen erikseen harkitsemissa laajuudessa juoksutus-säännön hallinta.

Siirtymäkaudella 2009–2010 SYKE vastaisi edelleen juoksutus-säännön operatiivisten palvelujen tuottamisesta MMM:lle, mutta samalla SYKE perehdyttäisi KAS:n henkilöitä näihin tehtäviin. Vuoden 2011 alusta lukien KAS hoitaisi operatiiviset tehtävät itsenäisesti, mutta SYKE tuottaisi edelleen tehtäviin liittyviä yleisiä asiantuntijapalveluja sekä tukisi myös operatiivisissa tehtävissä vielä vuonna 2011. Tehtävien edellyttämä henkilötyövoimavara (n. 1 htv) siirretään vuoden 2010 alusta SYKEN toimintamenomomentilta KAS:n toimintamenomomentille. Vuoden 2009 osalta MMM osoittaa tarvittavan rahoituksen momentilta 30.50.20. KAS huolehtii mahdollisesti tarvittavista muista voimavaroista nykyisiä voimavaroja uudelleen kohdentamalla.

Siirtymäkaudella 2009–2010 MMM ja KAS selvittävät mahdollisuudet juoksutus-säännön hallinnan siirtämiseen KAS:lle ja siirron aikataulun. KAS:lle siirtyisi juoksutus-säännön hallinta lukuun ottamatta ratkaisuvalltaa juoksutusmuutosten aloittamisessa ja lopettamisessa, ellei MMM siirrä sitä myöhemmin KAS:lle, esimerkiksi sellaisten muutosten osalta, joista ei aiheudu korvattavia vahinkoja. Joka tapauksessa MMM:lle jäisi siirtymäkauden jälkeenkin valtiosopimukseen perustuva juoksutus-säännön hallinnan vastuu ja muita asiaan liittyviä tehtäviä osana valtioiden välistä rajavesiyhteistyötä. SYKelle jäisi siirtymäkauden jälkeen palautuslaskentaohjelmistojen ja vesistömallien ylläpito ja kehittäminen sekä Vuoksenkin vesistöä palveleva vesistöjen käytön yleinen asiantuntijapalvelu- ja kehittämistehtävä.

Ehdotuksen toteuttamisen edellyttämistä resursseista sovitaan MMM:n ja SYKEN sekä MMM:n ja KAS:n välisissä tulosneuvotteluissa.

Helsingissä 9.12.2008

Markku Ollila

Tanja Dubrovin

Visa Niittyniemi

Máximo Faehnle

KUVAILELEHTI

Julkaisija	Suomen ympäristökeskus		Julkaisu-aika Lokakuu 2009	
Tekijä(t)	Markku Ollila, Visa Niittyniemi, Tanja Dubrovin ja Máximo Faehnle			
Julkaisun nimi	Saimaan ja Vuoksen juoksu- säännön hallinnan ja siihen liittyvien tehtävien hoidon siirtäminen Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Suomen ympäristökeskuksen raportteja 22/2009			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Julkaisu on saatavana vain internetissä: www.ymparisto.fi/julkaisut			
Tiivistelmä	<p>Saimaan ja Vuoksen virran käyttötehtäviä on hoidettu niiden rajavesistöluonteen (Suomi, Venäjä) takia siten, että maa- ja metsätalousministeriö (MMM) on vastannut Saimaan ja Vuoksen juoksu- säännön hallinnasta. Suomen ympäristökeskus (SYKE) on tuottanut ministeriölle sitä koskevat asiantuntijapalvelut ja huolehtinut operatiivisista käyttötehtävistä. Kaakkois-Suomen ympäristökeskus (KAS), Etelä-Savon ympäristökeskus (ESA) ja Pohjois-Karjalan ympäristökeskus (PKA) ovat huolehtineet käyttötehtäviä koskevien säädösten toimeenpanon valvonnasta.</p> <p>Valtionhallinnon kehittämiseen liittyen MMM antoi vuodelle 2008 tulostavoitteeksi SYKELLE ja KAS:lle selvittää mahdollisuudet, keinot ja aikataulu Vuoksen säännöstelyasioiden hoidon siirtämiseksi KAS:lle.</p> <p>Julkaisussa ehdotetaan mm. seuraavaa. Siirtymäkaudella 2009-2010 SYKE vastaisi edelleen juoksu- säännön operatiivisten palvelujen tuottamisesta MMM:lle ja samalla perehdyttäisi KAS:n henkilöitä näihin tehtäviin. Vuoden 2011 alusta lukien KAS hoitaisi operatiiviset tehtävät itsenäisesti, mutta SYKE tukisi sitä näissä tehtävissä vielä vuonna 2011. Tehtävien edellyttämä henkilöstövoimavara (n. 1 htv) siirrettäisiin vuoden 2010 alusta SYKEN toimintamomentilta KAS:n toimintamomentille. Siirtymäkaudella MMM ja KAS selvittäisivät mahdollisuudet juoksu- säännön hallinnan siirtämiseen KAS:lle. KAS:lle siirtyisi juoksu- säännön hallinta lukuun ottamatta ratkaisuvallaa juoksu- muutosten aloittamisessa ja lopettamisessa, ellei MMM siirrä sitä myöhemmin esimerkiksi sellaisten muutosten osalta, joista ei aiheudu korvattavia vahinkoja. Joka tapauksessa MMM:lle jäisi valtiosopimukseen perustuva juoksu- säännön hallinnan vastuu osana valtioiden välistä rajavesiyhteistyötä. SYKELLE jäisi palautuslaskentaohjelmistojen ja vesistömallien ylläpito ja kehittäminen sekä vesistöjen käytön yleinen asiantuntijapalvelu- ja kehittämistehtävä.</p>			
Asiasanat	Saimaa, Vuoksi, juoksu- sääntö, säännöstely, rajavesistö			
Rahoittaja/ toimeksiantaja				
	ISBN (nid.)	ISBN 978-952-11-3596-5 (PDF)	ISSN (pain.)	ISSN 1796-1726 (verkkoj.)
	Sivuja 26	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis. alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	Julkaisu on saatavana ainoastaan internetissä: www.ymparisto.fi/julkaisut			
Julkaisun kustantaja	Suomen ympäristökeskus (SYKE), PL 140, 00251 Helsinki Sähköposti: neuvonta.syke@ymparisto.fi , www.ymparisto.fi/syke			
Painopaikka ja -aika				

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Finlands miljöcentral			Datum Oktober 2009
Författare	Markku Ollila, Visa Niittyniemi, Tanja Dubrovin och Máximo Faehnle			
Publikationens titel	Saimaan ja Vuoksen juoksu- ja vuoksentuotussääntöjen hallinnan ja siihen liittyvien tehtävien hoidon siirtäminen Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle (Överföring av Saimens och Vuoksens avtappningsstadga och därmed anslutna uppgifter till Sydöstra Finlands miljöcentral)			
Publikationsserie och nummer	Finlands miljöcentrals rapporter 22/2009			
Publikationens tema				
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt	Publikationen finns tillgänglig endast på internet: www.ymparisto.fi/julkaisut			
Sammandrag	<p>Hushållningen av vattenresurserna i Saimen och Vuoksen har på grund av deras natur som gränsvattendrag (Finland, Ryssland) handlagts så, att Jord- och skogsbruksministeriet (MMM) har svarat för förvaltningen av avtappningsstadgan för Saimen och Vuoksen. Finlands miljöcentral (SYKE) har producerat expertserVICEN för ministeriet och tagit hand om operativa vattenhushållningsfrågor. Sydöstra Finlands miljöcentral (KAS), Södra Savolax miljöcentral (ESA) och Norra Karelens miljöcentral (PKA) har övervakat att författningarna angående vattenhushållningen verkställs.</p> <p>I anslutning till utvecklingen av statsförvaltningen gav MMM som resultatmål för 2008 för SYKE och KAS att reda ut möjligheterna, medlen och tidtabellen för överföringen av vattenregleringsärendena till KAS.</p> <p>I publikationen föreslås följande. Under övergångsperioden 2009-2010 skulle SYKE tillsvidare svara för produktionen av avtappningsstadgans operativa service för MMM och samtidigt orientera personer inom KAS om dessa uppgifter. Från och med början av 2011 skulle KAS ta hand om de operativa uppgifterna självständigt, men SYKE skulle stöda miljöcentralen ännu 2011. De nödvändiga personalresurserna (ca. 1 person/år) skulle överflyttas från och med början av 2010 från SYKEs verksamhetsutgiftsmoment till motsvarande moment i KAS. Under övergångsperioden skulle MMM och KAS reda ut möjligheterna att överföra förvaltningen av avtappningsstadgan till KAS. Överföringen skulle inte gälla beslutanderätten att starta eller avsluta vattenföringsändringar, om inte MMM senare flyttar beslutanderätten angående t.ex. sådana ändringar, som inte förorsakar ersättningsbara skador. I vilket fall som helst skulle MMM fortfarande bära ansvaret för förvaltningen av avtappningsstadgan till den del som är baserad på statsfördraget och är en del av gränsvattenssamarbetet mellan staterna. SYKE skulle också i fortsättningen svara för underhållet och utvecklingen av vattendragsmodeller och programvara för naturliga vattenstånd, samt normal expert- och utvecklingservice i vattenhushållningen.</p>			
Nyckelord	Saimen, Vuoksen, avtappningsstadga, reglering, gränsvattendrag			
Finansiär/ uppdragsgivare				
	ISBN (hft.)	ISBN 978-952-11-3596-5 (PDF)	ISSN (print)	ISSN 1796-1726 (online)
	Sidantal 26	Språk finska	Offentlighet Offentlig	Pris (inneh. moms 8 %)
Beställningar/ distribution	Publikationen finns tillgänglig endast på internet: www.ymparisto.fi/julkaisut (på finska)			
Förläggare	Finlands miljöcentral (SYKE), PB 140, 00251 Helsingfors Tfn. +358 20 610 123 E-post. neuvonta.syke@ymparisto.fi ,			
Tryckeri/tryckningsort -år				

DOCUMENTATION PAGE

<i>Publisher</i>	Finnish Environment Institute			<i>Date</i> October 2009
<i>Author(s)</i>	Markku Ollila, Visa Niittyniemi, Tanja Dubrovin and Máximo Faehnle			
<i>Title of publication</i>	Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön hallinnan ja siihen liittyvien tehtävien hoidon siirtäminen Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle (Administrative transfer of the Discharge Rule for Lake Saimaa and River Vuoksi, and related operations, to the Southeast Finland Regional Environment Centre)			
<i>Publication series and number</i>	Reports of the Finnish Environment Institute 22/2009			
<i>Theme of publication</i>				
<i>Parts of publication/ other project publications</i>	The publication is available only on the internet: www.ymparisto.fi/julkaisut			
<i>Abstract</i>	<p>Because of their character as transboundary waters (Finland, Russia) the operational management duties related to Lake Saimaa and River Vuoksi have been carried out with The Ministry of Agriculture and Forestry (MMM) being in charge of the administration of the Discharge Rule. The Finnish Environment Institute (SYKE) has provided the expertise, and managed the operational duties. The Environment Centres of Southeast Finland (KAS), South Savo (ESA), and North Karelia (PKA) have supervised the implementation of the regulations concerning operational management.</p> <p>In connection with the development of the public administration MMM set result targets for SYKE and KAS for 2008 to find the possibilities, means and schedule for the transfer of the watercourse regulation issues to KAS.</p> <p>The report is proposing the following. In the transition period 2009-2010 SYKE would, as before, be in charge of the operational services of the Discharge Rule for MMM and, at the same time, would familiarize the staff at KAS with these duties. Beginning in 2011 KAS would be in charge of the operational tasks independently, with SYKE supporting it until the end of 2011. The personnel required (about 1 person/year) would be transferred from the beginning of 2010 from the operating expense subsection of SYKE to the corresponding subsection of KAS. During the transition period MMM and KAS would work out the possibilities of the transfer of the administration of the Discharge Rule to KAS. The administration of the Discharge Rule would be transferred to KAS excluding the power to make decisions about starting and ending of discharge alterations, unless MMM later on transfers power concerning e.g. alterations which do not bring about redeemable damage. In any case, the responsibility of the administration of the Discharge Rule based on the state treaty between Finland and Russia would remain in MMM as a part of the cooperation in transboundary waters between the states. SYKE would still be in charge of the maintenance and development of watershed models and calculation software for natural water levels as well as of general expert and development tasks in the use of watercourses.</p>			
<i>Keywords</i>	Lake Saimaa, River Vuoksi, discharge rule, watercourse regulation, transboundary waters			
<i>Financier/ commissioner</i>				
	ISBN (pbk.)	ISBN 978-952-11-3596-5 (PDF)	ISSN (print)	ISSN 1796-1726 (online)
	No. of pages 26	Language Finnish	Restrictions Public	Price (incl. tax 8 %)
<i>For sale at distributor</i>	The publication is available only on the internet: www.ymparisto.fi/julkaisut (in Finnish)			
<i>Financier of publication</i>	Finnish Environment Institute (SYKE), P.O.Box 140, FI-00251 Helsinki, Finland Tel. +358 20 610 123 E-mail: neuvonta.syke@ymparisto.fi			
<i>Printing place and year</i>				

